عنوان:

نقش مادر در تربیت مهدوی فرزند

استاد راهنما:

نویسنده:

حوزه علمیه ی حضرت معصومه(سلام الله علیها) شهرستان رودبار

چکیده:

تربیت مهدوی کودکان اهمیت خاصی در نظام آموزشی و تربیتی اسلام دارد.تحقیقات نشان می دهد بسیاری از افرادی که در بزرگسالی نسبت به عبادات و معنویت گرایش کمتری دارند، ذاتاً بی اعتقاد به دین و تکالیف دینی نیستند. بلکه عواملی چون بی توجهی و عدم تقیّد والدین نسبت به انجام به موقع تکالیف عبادی در فقدان تمایلات معنوی فرزندان نقش بسزایی دارند.اگر چه پدر و مادر هرکدام به نوبه خود تأثیر خاصی در تربیت صحیح فرزند دارند اما در این میان نقش مادر پررنگ تر است؛ چرا که بیش از پدر مرتبط با فرزند می باشد. مهم این است که مادر در مسیر تقوای الهی باشد و تربیتش را بر اساس پرهیز از گناه و عبادت خداوند متعال قرار دهد. بنابراین اخلاق و تقوای مادر در تربیت مهدوی فرزند بسیار تأثیر گذارند.البته توجه به مسائلی از قبیل دوران بارداری و شیردهی مادر و همچنین تغذیه حلال و مناسب مادر و فرزندش مهم بوده و باید مادران بدانند که آغاز تربیت فرزند بهتر است از همان دوران کودکی و طفولیت باشد ودر این دوران با انتخاب نام شایسته ومناسب وهمچنین پرورش عزت نفس در کودک وآموزش قرآن واحکام وآداب غذاخوردن و... می توان در تربیت مهدوی کودک گام برداشت. در نوجوانی هنگامی که شخصیت نوجوان در حال شکل گیری است تمام تلاش خود را برای تربیت مهدوی او انجام دهد و در جوانی با مشورت کردن با او وانتخاب همسر خوب و شایسته و ... او را در تربیت مهدوی کمک کند. لذا سعی شده است در این مقاله به نقش مادر در تربیت مهدوی فرزند در دوران جنینی، کودکی، نوجوانی و جوانی اشاره گردد. امید است مورد استفاده مادران قرار گیرد.

واژگان کلیدی: مادر، تربیت مهدوی، تربیت، معنویت و رشد معنوی.

مقدمه

مهمترین عامل اجتماعی شدن در زندگی هر انسان، تجارب دوران کودکی وی در محیط خانواده است. کودکان در جریان اجتماعی شدن، عواطف مختلفی از قبیل مهر، محبت، فداکاری، گذشت، حسادت، کینه و خشم و.. . را در کنار والدین خود تجربه می‌کند. اعضای خانواده به حدی به هم وابسته اند که هر نوع مشکل یا مسئله یک عضو خانواده به طور مستقیم بر زندگی سایر اعضای خانواده تاثیر می‌گذارد. خانواده اولین و مهمترین محیطی است که کودک در آن از کیفیت روابط انسانی آگاهی پیدا می‌کند. به اعتقاد اکثر روانشناسان تجارب سالهای اولیه دوران کودکی که معمولاً درخانواده پی ریزی می‌شودو سازنده زیربنای شخصیت ورفتارهای بعدی کودک است. هدف از تربیت مهدوی، حضور قرآن و سیره معصومین(ع) در متن زندگی فرزندان است. اگر تلاش همه ما بر این باشد که از طریق روح حاکم برتمامی برنامه های رسمی و غیررسمی (فوق برنامه و مکمل) تربیت، تزکیه و تادیب صورت گیرد و مفاهیم نظری به صورت «رفتار دینی» درآید، می توانیم ادعا کنیم که تربیت مهدوی تا حد زیادی تحقق پیدا کرده است. آنچه با توجه به مقتضیات زمان در تربیت مهدوی باید مدنظر قرار گیرد، اصلاحات در روش های تربیت مهدوی است. لذا باید این مسیرباید به مراحل رشد کودکان و نوجوانان در گروه های سنی مختلف توجه داشته باشند و همچنین باید به اهمیت نقش خانواده به خصوص مادر در ایجاد معنویت و تربیت مهدوی کودکان توجه جدی شود و با ایجاد راهکارهای مختلف در خانواده ها زمینه رشد معنوی و تربیت مهدوی کودکان را فراهم کرد.

نوشته حاضر دردو بخش تهیه و تنظیم شده است. در بخش اول تحت عنوان معرفی تحقیق به تبیین موضوع، ضرورت و اهمیت آن، پرسش های تحقیق، پیشینه و سابقه موضوع، فواید و اهداف تحقیق، روش تحقیق، مفاهیم و اطلاحات کلیدی می پردازیم. نقش مادردر تربیت مهدوی فرزندان در بخش دوم در قالب

چهار فصل با عنوان نقش مادر در تربیت مهدوی در دوران بارداری وپیش از تولد، دوران پس از تولد وکودکی، دوران نوجوانی و در فصل آخرنقش مادر در دوران جوانی مورد بررسی قرار گرفته است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات	۱
۱-۱- بیان مساله	۲
۱-۲- اهمیت وضرورت	۲
۱-۳- سوالات تحقیق	۳
۱-۳-۱- سوال اصلی	۳
۱-۳-۲- سوالات فرعی	۳
۱-٤- پیشینه تحقیق	۳
۱-۵- روش تحقیق	٤
۱-٦- مفهوم تربیت	٤
فصل دوم:نقش مادر در تربیت مهدوی	٦
۲-۱- نقش مادر در تربیت مهدوی فرزند در دوران بارداری(قبل از تولد)	۷
۲-۲- برخی از نقش‌های تربیتی مادر پیش از تولد فرزند	۸

نتیجه:

زن در اسلام جایگاه والایی دارد که آیات و روایات متعددی این ادعا را اثبات کرده اند. ولی برخی از زنان متأسفانه مقام خود را پایین گرفته و به آن اهمیتی نمی دهند و به جای اینکه به وظیفه مادری بپردازند خود را مشغول مسائل بیهوده می کنند در صورتی که خداوند فرزند را امانت خویش می داند و زن مؤظف است به عنوان یک مادر خیانت در این امانت نکرده و آن را به نحو احسن همان گونه که خداوند از او می خواهد ، تربیت کند. برای اینکه این هدف محقق شود باید مراقبت از نفس صورت بگیرد که نیازمند پرهیز از گناه وپلیدی است. کوچکترین اعمال مادر در تربیت خانواده اش و فرزندش چه قبل از بارداری ، چه در حین بارداری و چه بعد از تولد فرزند در او اثر بسزایی دارد و همین امر موجب شده که امام خمینی (ره) می گوید: زن مربی انسان است و این گفته که از دامن زن مرد به معراج می رود الحق و الانصاف بجاست. اما متأسفانه برخی مادران تنها به رشد جسمی کودک اهمت می دهند و برای رشد روحی و روانی فرزندشان نه تلاشی می کنند و نه به دنبال جمع آوری و کسب اطلاعات در این باره هستند در واقع علم مادران و شاید گفته شود جامعه نسبت به اهمیت این مطلب بسیار اندک است در صورتی که منابع علمی بسیاری وجود دارد که به مادران ناآگاه این سرزمین کمک می کند تا پاسخ پرسش های خود را پیدا کرده اعمال کنند و اگر این جریان ناآگاهی به همین صورت ادامه پیدا کند به جز برخی مادران مسئولیت پذیر سایر آنها فرزندانی خواهند داشت که نه تنها نفعی برای جامعه خویش ندارند چه بسا مضّر نیز واقع شوند. در صورتی که جامعه به افرادی نیاز دارد که بتواند از آنها جهت رشد و ارتقاء فرهنگی و معنوی خود استفاده کرده و به آنها از این بابت افتخار کند. خداوند متعال انسان را به گونه ای خلق کرده که تأثیر پذیری بسیاری در دوران کودکی دارد و بهترین زمان برای تربیت فرزند دوران کودکی است و در انجام این مهم نباید تأخیر و تردید در دل راه داد. کودک در اکثر حالات از مادر خود الگوگیری می کند.

در نتیجه وظیفه مادر این است که اولاً تربیت مهدوی خانواده اش را مهم و ضروری بدانند، ثانیاً برای تحقق آن بکوشند و ثالثاً از روش های تربیتی آگاهی داشته و به آنها بطور دقیق عمل کند.

فهرست منابع:

* قرآن کریم.

* نهج البلاغه، ترجمه: محمد دشتی،۱۳۷۸، قم، مؤسسه امیرالمؤمنین.

* نهج الفصاحه، مترجم: ابوالقاسم پاینده،۱۳۸۵، انتشارات بدرقه جاویدان، تهران، چ ٦.

۱- آملی، سید حیدر، بی تا، تفسیر المحیط الاعظم، تصحیح: سید محسن تبریزی، تهران: وزارت ارشاد و فرهنگ اسلامی.

۲- احمدی، احمد(۱۳۷۳)، روان‌شناسی نوجوانان و جوانان، اصفهان:انتشارات مشعل.

۳- . امینی، ابراهیم، (۱۳۷۲)، تربیت، قم: سازمان تبلیغات اسلامی.

٤- بنت‌الشاطی، بی تا،آمنه مادر محمد، ترجمه: حسین اژدری آزاد، تهران: کتاب‌فروشی آتروپارت.

٥- بن حجاج، مسلم(١٤٠٧ ق.ه)، صحیح مسلم، بیروت: مؤسسه عزالدین.

٦- پیاژه، ژان (١٣٦٦)، زندگی و پرورش کودک، ترجمه: عنایت‌الله شکیباپور، تهران:انتشارات نیما.

۷- تمیمی آمدی، عبدالواحد(۱۳۳۱ ه.ق)، غرر الحکم و دررالکلم، مصر، بی‌نا.

۸- جمعی از پژوهشگران(۱۳۷۹)، گلشن ابرار، قم: نشر معروف.

۹- حرانی، ابن‌شعبه(١٣٧٦ ه. ق)، تحف العقول عن آل الرسول، تهران:مکتبه الصدوق.

۱۰- حر عاملی، محمد بن حسن(١٤١٢ ه. ق)، وسائل الشیعه، بیروت:دار احیاء التراث العربی.

۱۱- حسینی دشتی، مصطفی(١٣٧٦) ، معارف و معاریف، صدر.

۱۲- حسینی‌زاده، سیدعلی(۱۳۸۰)، سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت علیهم‌السلام، قم:پژوهشکده حوزه و دانشگاه.

۱۳- حیدری، علی محمد(۱۳۸۳)، والدین و فرزندان(چاپ اول)، نشرمهدی نراقی.

١٤- دشتی، محمد(١٣٨١)، مسئولیت تربیت (چاپ نهم)، قم: مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین.

١٥- سید محمدی، یحیی(١٣٨٣)، روان‌شناسی یادگیری، تهران: نشر روان.

١٦- شعاری‌نژاد، علی‌اکبر(١٣٧٢)، روان‌شناسی رشد، تهران: انتشارات اطلاعات.

١٧- شیوه‌های صحیح امر به معروف و نهی از منکر(١٣٦٩)، قم: سازمان تبلیغات اسلامی.

١٨- طباطبایی، سید محمدحسین، بی تا، المیزان، ترجمه: محمدباقر موسوی همدانی، قم:دفتر انتشارات اسلامی.

١٩- ـــــــــــــــــ(١٣٦٢)،خلاصه تعالیم اسلام، به کوشش: داود الهامی، تهران:انتشارات کعبه.

٢٠-عطاران، محمد(١٣٧١)، آرای مربیان بزرگ مسلمان، تهران:وزارت آموزش و پرورش.

٢١-فلسفی، محمدتقی(١٣٤٤) ، گفتار فلسفی جوان، تهران: هیئت نشر معارف اسلامی.

٢٢- قربانی، زین‌العابدین(١٣٧٤)، اخلاق تعلیم و تربیت، قم: انصاریان.

٢٣- قمی، شیخ عباس(١٤١٦ ه . ق)، سفینهٔ البحار(چاپ دوم)، تهران:دارالاسوه.

٢٤- ـــــــــــــــــ(١٣٨١)، منتهی الآمال، مشهد:انتشارات هاتف.

٢٥- کریمی‌نیا، محمدعلی(١٣٧٧)، الگوهای تربیت اجتماعی، بی‌جا: پیام مهدی.

٢٦- کلینی، محمد(١٤١٣ ه . ق)، فروع کافی، بیروت: دارالاضوا.

٢٧- متقی، علی بن حسم الدین(١٤١٣ ه . ق)، کنز العمال، بیروت: مؤسسه الرسالهٔ.

٢٨-مجلسی، محمدباقر(١٣٨١)، حلیهٔ المتقین، قم:انتشارات عصر ظهور.

٢٩- ـــــــــــــــــ(١٤٠٥ه.ق)، بحارالانوار، بیروت.

٣٠- مجلسی، محمدتقی، بی تا،روضهٔ المتقین، قم: بنیاد فرهنگ اسلامی حاج محمدحسین کوشان‌پور.

٣١- محدثی، جواد(١٣٧٦)، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت علیهم‌السلام، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.

۳۲- محمدی ری‌شهری، محمد(۱۳۷۹)، میزان الحکمه، قم: دارالحدیث.

۳۳- مسعود بن عیسی، مجموعه ورام، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷٦ ه . ق.

۳٤- مکارم شیرازی، ناصر(۱۳۷۷)، اخلاق در قرآن، قم: مدرسه علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام.

۳۵- ـــــــــــــــــــ(۱۳۷۳)، تفسیر نمونه، تهران:دارالکتب الاسلامیه.

۳٦- نراقی، ملااحمد(۱۳۸۲)، معراج السعادهٔ، قم:انتشارات کشف الغطاء.

۳۷- نوری،حسین بن محمد تقی(۱٤ه . ق)، مستدرک الوسائل، تحقیق مؤسسه آل‌البیت، قم:آل‌البیت،